למימרא דמחייב רבי אתולדה במקום אב והתניא כו'. הקשה ה"ר פור"ת מנא ליה דממייב אתולדה במקום אב דילמא הא דמחייב שתים היינו כשנודע לו וחזר ונודע לו ובפלוגתא[1] דר' יוחנן וריש לקיש[2] דממייב אפילו בהוליא והוליא בהעלם אחת ואורי"י דאם כן לא היה רב יהודה משמיענו שום חידוש שמיב שתים ועל כרחין אתא לאשמעינן דרבי מחייב אתולדה במקום אב: **לא** ס"ד **דתניא** ר' יהודה מוסיף כו'. לפי מאי דקס"ד דטעמא דרבי יהודה משום דממייב אתולדה במקום אב אמאי נקט טפי שובט ומדקדק איכא למימר דס"ד דרבנן נמי ממייבי אתולדה במקום אב ולא פליגי אלא בשובט ומדקדק ואמרי דלאו היינו תולדה היינו ממש מיסך ואורג אי נמי לא ממייבי רבנן אתולדה במקום אב ולרבי יהודה דרבי יהודה אמר **מאי** לאו דעבדינהו לתרוויהו בהדי הדדי. אין הלשון מיושב דמשמע דלמסקנא לא קאי כמי וזה אינו דלמסקנא נמי דמפ' דר' יהודה מחייב להן אבות מיירי נמי דעבדינהו לתרוויהו בהדי הדדי דאי בעבד אלי לתולדה והאי לתולדה כדגרסינן בכמה ספרים בהא לא הוה פליגי רבנן עליה דתיפוק ליה דמשום תולדה הוו ממייבי ואומר ר"י דלקן למתוק וספיר גרסינן ליה וה"פ לעולם דעבדה אלי לתולדה והאי לתולדה ופליגי בגמיד ולענין התראה לרבי יהודה צריך להתרוצו משום שובט ומדקדק ורבנן משום מיסך ואורג וה"ה דהוה מצי למימרו דעבדינהו לתרוויהו בהדי הדדי ורבי יהודה סבר הני אבות מיהו אלא דמיתא ליה לתוויי דעבד אלי לתולדה והאי לתולדה דהשתא ע"כ טעמא דר"י אלא משום דממייב אתולדה במקום אב אב לא מחייב רבי יהודה ס"ד דתניא רבי יהודה [3] מוסיף אף השובט והמדקדק [4] אמרו לו שובט הרי הוא בכלל מיסך מדקדק הרי הוא בכלל אורג מאי לאו דעבדינהו לתרוויהו בהדי הדדי וש"מ מחייב היה רבי יהודה אתולדה במקום אב (פ) ממאי דילמא לעולם דעבדה להא לחודה והא לחודה ורבי יהודה אתולדה במקום אב לא מחייב ובהא קמיפלגי דר' יהודה סבר הני אבות נינהו [5] ורבנן סברי הני תולדות נינהו תדע דקתני רבי יהודה מוסיף אי אמרת בשלמא אבות מאי מוסיף מוסיף אבות אלא אי אמרת תולדות מאי מוסיף איתמר נמי רבה ורב יוסף[6] דאמרי תרוייהו לא חייב רבי יהודה אלא אחת א"ל רבינא לרב אשי ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דמחייב היה ר' יהודה שתים אי להכא קבעי לה להכא לא קבעי לה אי להכא קבעי לה להכא לא קבעי לה אמר ליה [7] באומר כל מקום שתרצה תנוח: [8] פשיטא נתכוון לזרוק שמנה וזרק ארבע הרי כתב שם משמעון [9] נתכוון לזרוק ארבע וזרק שמנה מהו מי אמרינן הא אפיק ליה או דילמא היכא דבעי הא לא נח ולאו היינו דאמר ליה רבינא לרב אשי [10] וא"ל באומר כל מקום שתרצה תנוח ודקאמרת הרי כתב שם משמעון מי דמי התם כמה דלא כתיב שם לא מכתיב ליה שמעון הכא כמה דלא זריק ארבע לא מיזדרקי ליה תמני: תנו רבנן [11] הזורק מרשות הרבים לרה"ר ורשות היחיד באמצע ד' אמות חייב

פחות

דברים הדברים אלה הדברים. גמ' שנת לכתיב ויקהל אלה הדברים אשר צוה וגו' דברים משמע תרין ה"א מרבי חד הא תנא אלה בגימטריא תלתין ושש אלו ל"ט כו' ומנייתא למה לי על כרחיך לדעת כמה מטלות אדם מתחייב בהעלם אחד על השבת ואי מחייב אתולדה במקום אב בהעלם אחד הוו להו טובא: אמר ליה רב יוסף. לרב מנא [1] מר מתני לה. להא דרב יהודה אמר שמואל ממייב היה רבי שתים אחת דרבי: וקשיא ליה דרבי אדרבי. רב יהודה לאו אהא אמרה אלא אדרבי יהודה מתני לה ולא קשיא ליה דלא אשכחן בעלמא דפטור ר"י אתולדה במקום אב: מדה"י לדה"ר ועבר ד' אמות ברה"ר. קודם שתנוח לאיכא תרתי לגלגה וזריקה ארבע אמות: ה"ג ואחת משום העברה. ורבנן פטרי אהעברה משום דלא סברא להו קלוטה כמה שהונחה ותהוי כמי שהונחה משלמה בפתח וחזרה ונעקרה ונחה לסוף ד' אבל מייב הוא משום הוצאה: ואיתעביד ליה מחשבתו. שנחה בלילתה מיד הלכך מייב משום הוצאה אבל משום העברה לא ממייב ואע"ג דמשיב ליה כמה שהונחה ונעקרה והונחה משום דהוא תולה במקום אב: אף השובט. עם אחר אבות מלאכות להא דאמרן דלכך נמנו אחת עשרה בהעלם ל' מייב על כל ל' וא': שובט. מכלכר בכלכר: ומדקדק. לאחר שנתמה המוט של ערב מכה בכלכר בב' וג' מקומות וי"מ מדקדק משום דאריגה כשיש ב' חוטין כרוכין זה עם זה ומוכדלים מן השאר משום אותן בכלכר או בנחתו: **מאי לאו** דעבדינהו לבולהו. שובט ומדקדק בהדי שאר מלאכות דהא מוסיף קתני ומיסך ואורג נמנו עם אבות מלאכות ואלה תולדותיה' כדקתני שובט בכלל מיסך: מאי מוסיף. הרי לא נמנו אלא אבות: **ולמאי דסליק אדעתא** כו'. הי נמי דממייב אתולדה במקום אב הכא לאו אדרבי איכא דאי להכא לקמן ד' לא בעי לה דתנוח ולאחר לזריקה ד' ולא מיחייב לה [2] דבעינן עקירה מתחילת ד' ברה"ר והנחה לסוף ד' ברה"ר והכא [3] עם יציאת הפתח הא לא נח והעבר לסוף ד' דמיחייב אתרוייהו ומיהו אהולאה הוא דמתחייב דנתקיימה מתשבתו דהא נח ברה"ר: באומר כל מקום שתרצה תנוח. וכיון דלא איכפת ליה הוא ליה קיום מתשבה בתרוייהו: הרי כתב שם משמעון. דתנן לקמן בפ' הבונה (נקמן דף קג.) דחייב בב' אותיות ואף על פי שנתכוין למלאכה גדולה: ולאו היינו דבעי מיניה כו' ואמר ליה באומר כו'. הא לא אמר הכי לא מיחייב אלא אם כן נחה במקום מתשבתו הכי נמי בתרוייהו מיפטר לא שנת נתכוון לזרוק שמונה וזרק ארבע לא שנת לזרוק ארבע וזרק שמונה פטור: ה"ג ודקאמרת הרי כתב שם משמעון. ומנתכוין לזרוק שמונה וזרק ד' דפשיטא ליה לאיכא קא מותיב מי דמי התם כל כמה דלא כתב שם לא מכתב שמעון הלכך כי כתב שם בכוונה כתבי' והא עבד ליה מלאכה דיש שם אדם בב' אותיות הללו: **הכא כל כמה דלא** זריק ד'. שתנוח לסוף ד' לא מזדרק ליה תמנית בתמיה הלכך כי נח לסוף ד' לא נתקיימה מתשבתו ולא דמי לשם משמעון. לשון אחר ה"ג אמר מר הרי כתב שם משמעון מי דמי כו' והיא היא: מרה"ר לרה"ר ורה"ר באמצע ד"א חייב. אם עבר ברה"ר ד"ל ואפי' ע"י לירוף חייב:

פחות

ושמעינן מרבותינו הגאונים כי בבבל קורין אותו אל נאזכה ויש מי שאומר אל מכנף. **ואקשינן עליה והלא איגבדו בידו**. וקיי"ל דכל הזורק דבר ואגבדו בידו אינו חייב דהא לא יצא מידו כדמפורש בהמצניע וכדגרסי' סוף הדין פרקא לענין לכתא ומתנא ובמתניתין דסוף ע"ז דרובין דף צ"ט הקורא בס"ת על האסקופה הכא נמי עיקר החוט של ערב אצל האורג והוא משימו על הבוכיאן ואורג בו והוא נמתח מאצל האורג ובזה אין חייבין עליו. **ושנינן בניסכא בתרא**. פי' החוט של ערב שבסוף שאין איגודו ביד האורג. **ואקשינן** תוב והא אותו מקום שהבוכיאן נזדק בו והוא נפש המסכת מקום פטור הוא ואינו רה"ר ואנן בענין ד' אמות ברה"ר ונדחה גם הבוכיאן הנזרק בידיעה. **ושנינן אלא שכן אורגי ידיעות זורקין בוכיאר לשוליהן**. פי' כגון שוליא דנגרי והוא כגון תלמיד המשרת ללמוד מלאכה נקרא שולא. **ודחינן** ודלמא שוליהן גביהן הוו יחבי ולא מרחיקי ד' אמות מהן. **ושנינן** אלא שכן אורגי ידיעות זורקין בוכיאר זה לזה דליכא למימר כי שמעון הלכך כי כתב שם בכוונה כתבי' והא עבד ליה מלאכה דיש שם אדם בב' אותיות הללו: **הכא כל כמה דלא** זריק ד'. שתנוח לסוף ד' לא מזדרק ליה תמנית בתמיה הלכך כי נח לסוף ד' לא נתקיימה מתשבתו ולא דמי לשם משמעון. לשון אחר ה"ג אמר מר הרי כתב שם משמעון מי דמי כו' והיא היא: מרה"ר לרה"ר ורה"ר באמצע ד"א חייב. אם עבר ברה"ר ד"ל ואפי' ע"י לירוף חייב:

פחות

עין משפט נר מצוה

ט **א** ב מי' פ"ט מהל' שבת הלכה ז ויט: **י** ג ד מי' פי"ג שם הלכה כא: **יא** ה מי' שם הל' מו:

רבינו חננאל

מחנה לויה רה"ר היא וקאמר להו משה לישראל לא תפיקו מבתיכון דהוא רה"י ותיתו לדה"ר. **והאי דגרסי' בתרה וממאי דבשבת הוה קאי ומשני** דגמיר העברה העברה שמיע לן מרבוותא דליתא מעיקרא דשמעתא וגירסי דלאו בקיאין אינון קשיא להון וטפלה הדין גירסא וסוגיא דמשה רבינו בחול הוה קאי במחנה לויה דהוא רה"ר וקאמר לישראל לא תיתי מדי דשלים ליה צורכיה כדכתיב מרבים העם להביא מדי העבודה וגו' ומש"ה ויצו משה ויעבירו קול במחנה וגו' וכתיב והמלאכה היתה דים לכל: **ומנלן דהוצאה מרשות לרשות מלאכה היא** דדיקנן מדלא אמרה תורה איש ואשה אל יביאו עוד לתרומת הקודש אלא אל יעשו עוד מלאכה קאמרה תורה ולא הוו עבדי מדי אחריבא אלא מפקי ומייתי ש"מ דהבאה קרי לה מלאכה וכיון דאמר להו אל יעשו עוד מלאכה קבילו כדכתיב ויכלא העם מהביא וכיון דהבאה מבתיהון ליתן לגזברים במחנה לויה בחול איקרא מלאכה וקי"ל דכל מלאכה אסור בשבת איבריירה לה מלתא דהוצאה והכנסה נמי מלאכה היא כשם שנמנעו העם מלהוציא ולהביא וליתן לגזברים כך נמנעו הגזברין מלקבל מהן ולהכניס ללשכה ומפורש נמי בירושלמי ביציאות השבת שהוצאה קרויה מלאכה: ולר' אליעזר **מחייב אתולדה במקום אב**. והנעשה אב ותולדה דידיה מחייב תרתי כאשר הוא מפורש בכריתות וכיון דאהוצאה ואהכנסה מחייב ואודיקה מחייב אמאי קרי להאי אב ולהאי תולדה ופשוטה היא וכבר פירשנוה למעלה [1]: ואמרי' אשכחן הוצאה וזריקה נמי מרשות לרשות דחייב: **הזורק ד' אמות ברה"ר מנלן דחייב** א"ר יאשיה שכן אורגי ידיעות זורקין מחטיהן זה לזה משום דברה"ר היתה מלאכת המשכן נעשית ואקשינן אורגין מחטין למה להו וחרצינן שכן תופרי ידיעות זורקין מחטן ואקשינן תוב ומנלן שתותפרין הללו היו זורקין מחטיהן ארבע אמות ברה"ר שמא זה בצד זה היו ישבין ומשלימין מחט זה לזה ואפילו תימא לא היו זה בצד זה [מ"מ מנ"ל] דד' אמות היו ביניהן דלמא פחות מד' אמות הוו ונדחת זו דרבי יאשיה. **ופירק רב חסדא** שכן אורגי ידיעות זורקין בוכיאן בידיעה ויש שגורסין בוכיאר פי' **בוכיאר**. הקנה שהחוט של ערב תלוי בו שזורקו האורג בתוך הידיעה לרחבה להיארג אותו החוט בכלל הידיעה

לכתא ומתנא ובמתניתין דסוף ע"ז הקורא בס"ת על האסקופה הכא נמי עיקר החוט של ערב אצל האורג והוא משימו על הבוכיאן ואורג בו והוא נמתח מאצל האורג ובזה אין חייבין עליו. **ושנינן בניסכא בתרא**. פי' החוט של ערב שבסוף שאין איגודו ביד האורג. **ואקשינן** תוב והא אותו מקום שהבוכיאן נזדק בו והוא נפש המסכת מקום פטור הוא ואינו רה"ר ואנן בענין ד' אמות ברה"ר ונדחה גם הבוכיאן הנזרק בידיעה. **ושנינן אלא שכן אורגי ידיעות זורקין בוכיאר לשוליהן**. פי' כגון שוליא דנגרי והוא כגון תלמיד המשרת ללמוד מלאכה נקרא שולא. **ודחינן** ודלמא שוליהן גביהן הוו יחבי ולא מרחיקי ד' אמות מהן. **ושנינן** אלא שכן אורגי ידיעות זורקין בוכיאר זה לזה דליכא למימר כי שמעון הלכך כי כתב שם בכוונה כתבי' והא עבד ליה מלאכה דיש שם אדם בב' אותיות הללו: **הכא כל כמה דלא** זריק ד'. שתנוח לסוף ד' לא מזדרק ליה תמנית בתמיה הלכך כי נח לסוף ד' לא נתקיימה מתשבתו ולא דמי לשם משמעון. לשון אחר ה"ג אמר מר הרי כתב שם משמעון מי דמי כו' והיא היא: מרה"ר לרה"ר ורה"ר באמצע ד"א חייב. אם עבר ברה"ר ד"ל ואפי' ע"י לירוף חייב:

פחות

מסורת הש"ס עם הוספות

ה) לעיל ע. עה. מכילתא פר' ויקהל. **ג)** עיין תוס' לעיל פ. ד"ה והא אמר רבא ועיין רש"ש. **ג)** לעיל עה:. **ד)** עיין תוס' לעיל ד: ד"ה זדק. **ה)** [נ"ק ס:]. **ו)** [סס]. **ז)** [לעיל עמ:]. **ח)** עיין לעיל עג: וע"ש בר"ח ב"ק ב ע"א.

הגהות הב"ח

(פ) גמ' אתולדה במקום אב (ממאי דילמא וכו' וכו' ובכל קא מיפלגי). מגא"מ **מ)** וע"ב ס"ל לעולם אימא לך רבי יהודה אתולדה במקום אב לא מחייב ובכל קא מיפלגי:

תורה אור השלם

א) וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לַעֲשֹׂת אֹתָם: [שמות לה, א]

הגהות וציונים

ל) כת"י **אדרבי** (וכן העתיקו התוס' לעיל ד' ע"ב ד"ה זדק, ונכון, דק"ס): **ב)** המהרש"ל לקמן פ ע"א בתוס' ד"ה והא הגיה הזורק מרה"י, ועי"ש בהגו"א: **ג)** צ"ל לרב **חסדא** (מהרש"ל): **ד)** נמחק ע"מ המהר"ם: **ה)** נדצ"ל **עלה**: **ו)** עיין מהר"ם שמוחק מחיבת "והכא" עד תיבת "אתרוייהו" אולם לפי מהרש"א א"צ למחוק (ב"ש): **ז)** ואפשר שצ"ל **וכפלוגתא** (מהר"ם ציי"ש): **ח)** עי' תוד"ה מאי לאו:

ליקוטי רש"י

שובבו. משוה אדמי בכלכר קוקרין ביי"ל. מדקדק. כשמותם מוט הערב מכה בכלכר עליו ממקומות מקומות ליישב שלא יהא מקום יותר מדאי שסמתיחה מעכבתו מהסתמכי יפה עם הלתא. **שובבו הרי הוא בכלל מיסך**. דהייט מיסך ממש שמכלל מוטי הנמתי. מדקדק הרי הוא **בכלל אורג**. דהייט אורג ממש ולא דמי לזורק בכלל מכה בכלכר בב' מקומות ונקשרין וטורר ומרקד דזה נקשין וזה בגרוזות וזה נקמנא [לעיל עה:]. **מיסך**. אוכדי"ל [שם עג.]. **באומר כל מקום שתרצה תנוח**. שהרי יש כאן מלאכת מחשבת. **פשיטא נתכוון לזרוק** וכו'. אבל נתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע אפילו אמר כל מקום שתרצה תנוח פטור שעיקר מחשבתו היה לאמלאה [ב"ק כו:].

מסורת הש"ס עם הוספות

פחות מארבע אמות פטור. דמשום הולאה לא מיחייב דלא אמרינן קלוטה כמה שהותה: רשויות. השוות: מצטרפות. רשות הרבים זו עם רשות הרבים זו ודלא כר' יוסי דאמר בפרק המוליח יין (לעיל פ.) אף בהעלם אחד לרשות אחת מחייב לשתי רשויות פטור ועוד קא משמע לן דלא אמרינן קלוטה כמה שהותה:

מקורה. מכוסה: והא עגלות. דמשכן: דמקורות הוו. בקרשים הסדורין עליהן רחבן לאורך העגלה ואורכן לרחבן [ב] על רחב דפנותיה וקא סלקא דעתך על פני כל אורך העגלות היו מסורות: וביניהן. בין עגלה לעגלה שבאלה ואף על פי שראשי הקרשים יוצאים לכאן ולכאן שתי אמות ומחצה לכל רוח ואמצי קרשים של עגלה זו מגיעין לראשי קרשים של זו שבאלה שהרי חצי אמה אמות היו בין עגלה לעגלה כלומר ורחב עגלה חצי אמות המלא שתי אמות ומחצה ובין הדפנות והאופנים ועובי האופנים שתי אמות ומחצה וי' אמות אורך הקרש וכשאורכה [ג] נתון על דופני עגלה לרחבה נמצאו ב' אמות ומחצה בולטין מכל לד ונמצא ריוח שבין ב' העגלות מקורה בראשי קרשים: וצדיהן. ריוח שבין דופן עגלה לאופן ועובי האופן: כי קאמר רב. תחתיהן רה"ר: בדראתא. בריוח שבין שורות הסדר שהיה סודר קרש על קרש סדר אחד וחצי [ד] ריוח וסודר סדר אחר וחצי [ד] ריוח: ה' אמות. כלומר: כמה מותיב. כמה סדרים יכול להושיב על אורך דופנותיה תלתא ומו לא ומחזיקות ד' אמות וחצי פש ליה ריוח פלגא דאמתא: שדי ליה מר ביני וביני. כשאתה מחלק לריוח שבין הסדרים אין בכל ריוח אלא רביע אמה דהוא עפח ומחצה דה"ל לבוד והיינו מקורה: אחודן מנח להו. דאיכא רווחא עפי: סומכא. עובי: אמתא. כדמשני [ה] לקמן עוביין אמה: כמה מותיב. כמה סדרים הוא מסדר: ארבעה. דעל כרחך כל מה שיכול לסדר על פני אורך העגלה הוא מסדר ואינו מגביה להושיב זו על זו שהרי י"ב קרשים היו לעגלה אחת שמ"מ קרשים היו כ' קרשים לצפון ועצרים לדרום ושם למערב ושבים למקלעות וכיון דרחבן אמה וחצי ומושב מודן קצר אם אתה מסדר זו על זו הרבה הן עופלות הלכך כמה הוא מותיב ארבע דחמשה בחמשה לא יתבי דאי אפשר לדחקן ולנמצא להושיב ה' בתוך ה' אמות ועוד מפני בליטת הטבעות: כי שדי מר ביני וביני. לחלקה לאמה זו ג' [ו] רווחים שבין ארבע סדרים בלבוד דמי שאין כאן ריוח אלא שני עפחים: הניחא. הא דאמרת שהריוח הזה רשות הרבים הוא למ"ד שעובי הקרשים כלה והולך עד כאצבע איכא למימר דאיכא רווחא עפי בין ד' סדרים: אלא למ"ד בו'. פלוגתא לקמן בשמעתין: אמר רב בהנא באצבע. בריוח שבין לדי הקרשים שהטבעות קבועות בהם קאמר רב דהוי רשות הרבים כלומר אי אפשר לסדר בה ארבע סדרים כדקאמרת לפי שטבעות קבועין בקרשים כדכתיב (שמות כו) ואת טבעותיהם תעשה זהב שהיה תוחב הבריחים לתוכן לפי שהן גבוהות וכשיושבות על האדנים שאינם אלא אמה מנענעות לפניה או לאחור אלא שהבריחים מחברים את כולם והברים התיכון מחבר כל ג' הרוחות ומחזיקין זה את זה ואותן טבעות קבועין היו ולא שוכבין והיו רחבין ואי אפשר להן לעמוד זה כנגד זה באותו ריוח לפיכך מושיב אמים זו אצל זו בראש העגלה האחת ופונה לד הטבעות של תיבה לאחר ושל פנימית לפנים ואין צריך להניח ריוח ביניהן וכן בראש העגלה השני וכל אחת [ז] הריוח באמצע בין לדי הטבעות כך פירשו רבותי וכך היו גורסין אמר רב בהנא באטבעי אטבעי היכא מנח להו אגבא דעגלה ועגלה גופה מקורה הואי אמר שמואל דאמרי מרי דמר ומפרש אטבעי כמו טבעי ופרכינן הכי רווחא דאטבעי היכא מנח להו אגבא דכפריסיא והתיבה לדיהן וביניהן רשות הרבים אלא מתחיהן היכי הוי רשות הרבים הא עגלה גופה מקורה [ח] הואי דקא סלקא דעתך דהיה עשויה כעלייה מלמטה כאותן שלנו שטוענין בהן חול ועפר לגנין: אמר

הגהות הב"ח

(ה) גמרא מצטרפות ולא אמרינן ב':

גליון הש"ם

גמ' עגלות תחתיהן וביניהן. עי' פירוש ר"ן ע"ז מוה"ס ליקוטי מערכין:

הגהות וציונים

א) נד"ל הערוך בע' אטבא פי' אטבי הם המסגרות שמשתמין למעלה בעגלות סביב כשהיא טעונה] (גליון) וכ"ה אטבי בלי ע"ן בהרבה ראשונים, וגם ברש"י ותוס' דפו"י בכל הסוגיא. ב) נדצ"ל לרוחבה (מצורר דבש, באה"מ): ג) צ"ל וכשאורכו (מצורר דבש): ד) בכת"י ומניח: ה) בכת"י כדתניא: ו) לג' (כת"י): ז) צ"ל אמת (גליון) כ"ה בדפו"ר וכ"כ הרש"ש: ח) נדצ"ל עגלה גופה מקורה מלמטה הואי דקס"ד שהיו עשויות כעליה כאותן (וכ"כ מעל"ד ד"ה אמר שמואל ביחדות לא היו מקורות מלמטה): ט) עיין מהר"ם: י) צ"ל דגרסי, או להגיה דגרס וכו' ולפי גירסתו (רש"ש): כ) עי' חולין לט ע"ב אלא אמר רבינא, וב"ק לז ע"ב אלא אמר ר"ל תצ"ע: ל) וכ"ה בכת"י, ובדפו"י איתא דלא ונראה דלכן הגיה הב"ח:

ליקוטי רש"י

דגלי מדבר. וכל מלאכות דבשבת ממשכן גמרי לקמן מדגמלמה פרשה שבת לסרכה משכן טיקסל [לעיל ה:].

חשק שלמה על רבינו חננאל

ה) עיין תוס' לעיל דף פ ד"ה וכל. ולהלן דף ק ד"ה מחזחו מע"כ מה:.

עין משפט נר מצוה

יב א מי' פי"ד מה"ל שבת הלכה ה סמג לאוין סה טוש"ע מ"ש מ' שמה סעיף ז וזל:

רבינו חננאל

ברשות הרבים ונעשית מחשבתו חייב. ופסקא חבינא במתניתין הזורק מרה"י לרה"י אחרת ורה"ר באמצע ר' עקיבא מחייב וחכמים פוטרין. ולענין בעיא דרבא למטה מעשרה פליגי. פשיטא לן דמרשיט למעלה מעשרה ברה"ר ונח ברה"ר חייב וכן מרשיט מרה"י לרה"ר והיינו מעביר ד' אמות ברה"ר וכמוציא משוי על כתיפו דמי שהרי למעלה מעשרה הוא וכן היה משא בני קהת ומלאכה היא אלא מיהו מרשיט מרה"י לרה"ר אע"פ שלא הגיע ברה"ר עד ד' אמות חייב כיון דנח בהה"ר שהרי הוא מוציא מרשות לרשות אבל המגביה חפץ ברה"ר והעבירו ברשות הרבים ולא הכניסו ולא הוציאו מרשות לרשות אם העבירו ד' אמות חייב ואם לאו פטור. אלו כולן פשוטות הן. ובעיא דרבה נמי פשוטה היא מדתניא מרה"י לרה"י ועובר ברה"ר עצמה ר' עקיבא מחייב וחכמים פוטרין. ודייקינן מדקתני ברה"ר עצמה פשיטא דלמטה מי' פליגי ולא מיתוקמא במעביר כגון מוציא ומרשיט דהני אפילו למעלה מי' חייב אלא לאו בזורק ולמטה מי' [והא] דחייב ר"ע אבל למעלה מעשרה אפילו ר' עקיבא פוטר והכא בהא קא מיפלגי ר' עקיבא סבר אמרי' קלוטה באויר כמה שהותה דמי ורבנן סברי לא אמרינן קלוטה באויר כמה שהותה דמי. ור' אלעזר פליג וסבירא ליה דרבנן פטרי אפי' למטה מי' ור' עקיבא מחייב אפילו למעלה מעשרה טפחים והאי דקתני ברה"ר עצמה להודיענך כחן דרבנן דהלכתא כוותיהן. והא דאמר רב חלקי' בר טובי תוך שלשה דברי הכל חייב למעלה מי' דברי הכל פטור מחטאת ואינו אסור אלא משום שבות מג' ועד י' ר"ש מחייב וחכמים פוטרין וחניא נמי הכי פליגא אתרוייהו אדר' אלעזר דסבר אפי' (למטה) [למעלה] מי' פליגי ולרב המנונא דסבר למטה מי' פליגי ב' גולהו האי אמרת מג' ועד י' בלבד הוא דפליגי וחניא כוותיה. וסוגיין דשמעתין. אסור לזרוק מרה"י לרה"י ורה"ר באמצע בתוך ג' לדברי הכל ואם זרק חייב חטאת ואע"ג דאמר רבא לקמן (ד' ק') בתוך ג' לרבנן צריך הנחה ע"ג משהו ובהמוציא יין (ד' פ') אוקימנן בזורק מכלל שאם לא נח אפילו ע"ג משהו לא מחייבי רבנן הא ט) דרב חלקיה בר טובי עדיפא דתניא כוותיה בהדיא מג' ועד י' פטור

אבל אסור כרבנן למעלה מעשרה אם אין אותן ב' רשויות שלו אסור לזרוק מזו לזו משום שבות ואם הם ב' דיוטאות שלו זו כנגד זו ורה"ר ביניהם (משנות) מותר לזרוק מזו לזו ואם היתה דיוטא אחת למעלה ואחת למטה שהזורק צריך להעקים ולזרוק אסור משום גזירה גזרינן לזרוק דלמא נפלה ברה"ר לרה"י וחרגומא נמי להא דרב דאמר ב' בתים שלו בשתי צדי רה"ר אסור לזרוק מזו לזו דמדלי חד ומתתי חד בדפרשיתא והלכתא כוותיה דרב ובלבד דלמעלה מעשרה נפלו ואסיקנא כל פחות מג' טפחים כלבוד דמי בין למעלה כגון הרחקת סכך מן הדפנות וכיוצא בה ובין למטה הלכתא גמירי לה. ת"ר הזורק מרה"ר לרה"ר ורה"ר באמצע ר' מחייב וחכמים פוטרין. פי' כגון שזרק מרה"ר ונתכוון לנוח ברה"ר אחר ולא נתכוון כדי שיתנה ברה"ר ונם לא נח ברה"ר אלא עברה בלבד העברה ברה"ר ונח ברה"ר שנתכוון כדי שיתנה בו ואין ממקום שזרק עד מקום שנח ד' אמות דכיון שאין ביניהם ד' אמות פטרי רבנן ורבי סבר קלוטה באויר כמו שהותנה בקרקע דמי. רב ושמואל דאמרי תרוויהו לא חייב רבי אלא בזומן שעברה ברה"ר מקורה דסבר ביתיה כמאן דמליא דמי וכאלו נחה ברה"ר ונמצא מכניס ומוציא מרשות לרשות ואע"ג דלית תמן ד' אמות חייב ומפרשא בגיטין בהזורק גט. אבל הזורק דרך הר"ש שאינו מקורה לי' ולא אמרינן קלוטה כמו שהותנה: אמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה רבי שתים אחת משום הכנסה ואחת משום הוצאה. ודחי' לה להא הכנסה תולדה דהוצאה היא כדתנן בחשבון אבות מלאכות המוציא מרשות לרשות ואע"ג דאוקימנא בתחלת מסכתא זאת תנא כל עקירת חפץ ממקומו הוצאה קרי לה מיהו חדא אב וחדא תולדה וא"ת מחייב ר' שתים ונמצא מחייב אתולדה במקום אב דדיה והא תניא ר' אומר דברים הדברים אלה הדברים ל"ט מלאכות שנאמרו לו למשה מסיני וכל מאן דאית ליה חילוק מלאכות והללו הן אבות והשאר תולדות ואוקימנא דאינו מחייב אתולדה במקום אב דדיה אלא על האב ועל אתולדה דדיה לא מחייב אם אלא חדא. וא"ל רב יוסף לרב חסדא אמר רב יהודה אמר שמואל אדר' מתני לה קתני לה אדר' כלל אלא אחת וקשיא ליה. רב יהודה אמר שמואל לא קתני לה אדר' כלל אלא אחת ועובר ר' אמות ברה"ר ר' יהודה מחייב חכמים פוטרין אמר רב יהודה אמר שמואל מחייב היה ר' יהודה שתים אחת משום הוצאה מרשות לרשות ואחת משום מעביר ד' אמות ברה"ר. ודחינן ממאי דלמא ר' יהודה חדא הוא מחייב כגון דאמ' עד דנפקא לרה"ר תנח ובהא פליגי ר' יהודה סבר כיון דנפקא לרה"ר קלטתה רה"ר כאילו נחה שם ונעשה מחשבתו ולפיכך חייב ורבנן סברי לא אמרי' קלוטה כמי שהותנה וכיון שלא נעשת מחשבתו פטור לגמרי דקי"ל לענין שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה אבל אתולדה במקום אב אפילו ר' יהודה לא מחייב ובתכי סלקא שמעתין ואע"ג דטרח לימשוט מהא דתניא ר' יהודה מוסיף אף השובט והמדקרן מכלל דהני תולדות ניתנו דר' יהודה מחייב אתולדה במקום אב דחזיא היא ואסיקנא הני לר' יהודה אבות ניתנו ומוסיף להו בהני אבות ואוקומה רבה ורב יוסף דלא הוה מחייב רבי יהודה אלא אחת. וא"ל רבינא לרבא למאי דסליק אדעתין מעיקרא דמחייב ר' יהודה שתים אי האי זורק דעתו שתנות עם יציאתה לרה"ר ואין דעתו להעבירה ד"א ברה"ר אע"ג דסבר קלוטה כמי שהותנתה בהעברה לא מחייב דהא לא נתכוון להעבירה ד"א ברה"ר דהא לא מחייב אלא על מחשבתו כר' יוחנן דאמר המפנה חפצים מזורת לזורת ונמלך עליהן והוציאו לרה"ר פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך. ושני ליה רבא לרבינא באומר הריני זורק ובדעתי כ"מ שתנות בו הוא רצוני דכל היכא דנח אמרינן הרי נעשית מחשבתו: פשיטא נתכוון לזורק ח"א זורק ד' הרי כתב שם משמעון חייב. ואקשינן מ' דמי התם כמה דלא כתב שם לא מכתב ליה שמעון וכאלו מתחלה כך היתה מחשבתו כתוב שם ואחריו עון והנה נעשית מחשבתו ולפיכך חייב אבל זורק מי לא יכול לזורק חי"ת בבת אחת כי לא נייח ביניהן כלל ונדחת. נתכוון לזורק ד' אמות ונדק ה' חייב אם

דל עשר לאיגרא. כגולה שמעתא אמר דרומב המשכן ר׳ אמות וקשה לר״י דמגא ליה להש״ס הא דילמא המשכן היה רוחבו ״״ אמה והקרשים נאמר שלא היה עוביין אלא חצי אמה ושני קרשים למקצעות המשכן היו קותמות אמת אויר מכאן ואמת אויר מכאן ואמה העודפת ברוחב הקרש כנגד עובי הקרשים של לד לפון ודרום ומאי חזית לאמר לאיכא אמה ומאי אמה [לכאן] הוא למלאות אסרון הכותל ואמה עובי להיות כנגד עובי הקרש הדרומי והצפוני ואומר ר״י דמצית עולמים יליפינן לה [ז] שהיה אורכו שש אמות ורוחבו עשרים [ד] ה״ג במשכן רחבו שלש אלכו: [ה] **תנא** בנם היה עומד. אומר ר״י דהכא דקאמר שבריח התיכון היה מסבב ג׳ רוחות פליגא אברייתא דמלאכת המשכן דתסמ״ה [ו] אמר שלא היה בם אלא היו שם ממשה שיש למעלה אחד מתחיל מתחילת אורך המשכן עד חצי והשני מתחיל משם ואילך עד סוף הרוח וכן למטה היו שני בריחים כזה הענין אבל המעלעי היה הולך מרוח מזרח עד רוח מערב והיינו מן הקצה אל הקצה ולא היה מקיף כל שלש רוחות: שמי

אמר שמואל ביתדות ת״ר קרשים מלמטן עוביין אמה ומלמעלן כלין והולכין עד כאצבע שנאמר [א] יהיו תמים על ראשו ולהלן הוא אומר [ב] תמו נברתו דברי רבי יהודה רבי נחמיה אומר כשם שמלמטן עוביין אמה כך מלמעלן עוביין אמה שנאמר [ג] יחדיו והכתיב תמים ההוא דליתו שלמין ולא ליתו דניסרא ואידך נמי הכתיב יחדיו ההוא דלא לישלחופינהו מהדדי בשלמא למ״ד כשם שמלמטן עוביין אמה כך מלמעלן עוביין אמה היינו דכתיב [ד] ולירכתי המשכן ימה תעשה ששה קרשים ושני קרשים תעשה למקצעות דאתי פותיא דהני ממלי ליה לסומכא דהני אלא למ״ד מלמטן עוביין אמה מלמעלן כלין והולכין עד כאצבע האי עייל והאי נפיק דשפי להו כי טורין [ה]: [ו] והבריח התיכון בתוך הקרשים תנא בנם היה עומד [ז] ואת המשכן תעשה עשר יריעות [ח] אורך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה שדי אורכייהו לפותיא דמשכן כמה הויא עשרין ותמני דל עשר לאיגרא פשא להו ט׳ להאי גיסא וט׳ להאי גיסא לר׳ יהודה מיגליא אמה דאדנים לר׳ נחמיה מיגליא אמה דקרשים שדי פותייהו לאורכא דמשכן כמה הויא ארבעין דל תלתין לאיגרא פשא להו י׳ לר׳ יהודה מכסיא אמה דאדנים לר׳ נחמיה מיגליא אמה דאדנים [ט] ועשית יריעות עזים לאהל וגו׳ אורך היריעה האחת שלשים באמה וגו׳ שדי אורכייהו לפותיא דמשכן כמה הויא תלתין דל עשר לאיגרא פשא להו עשר להאי גיסא ועשר להאי גיסא לר׳ יהודה מיכסיא אמה דאדנים לר׳ נחמיה מיגליא אמה דאדנים תניא נמי הכי [י] והאמה מזה והאמה מזה בעודף לכסות אמה של אדנים דברי ר׳ יהודה ר׳ נחמיה אומר לכסות אמה של קרשים [יא] שדי פותייהו לאורכיה דמשכן כמה הויא מ׳ וארבע דל תלתין לאיגרא פשא להו ארבע סרי דל תרתי לכפלא דכתיב [יב] וכפלת את היריעה הששית אל מול פני האהל פשא להו תרתי סרי בשלמא לר׳ יהודה היינו דכתיב [יג] חצי היריעה העודפת תסרח אלא לר׳ נחמיה מאי תסרח תסרח מחברותיה תנא דבי ר׳ ישמעאל למה משכן דומה לאשה שמהלכת בשוק ושפוליה מהלכין אחריה ת״ר חרוצים היו קרשים וחלולים היו האדנים ונראין

דקרש אחד שבדרום ומצפון למעלה כלה בעמי וקרש שהוא נותן במקצוע רחב אמה ואלי נמצא רחב הקרש של מקצוע בולט ויוצא לדרום מלמעלה חוץ מעביו של דרומי וכן לצפון: דשפי להו. לרוחב ג׳ קרשים שבמקצוע ומקצרן למעלה מרחבן אלא יהיו בולטין: כי טורים. ההריס הללו שהן משופעין [מצ׳ לדליס]: בנם היה עומד. אחר שהקרשים כולן נתונין בחלדים לצפון למערב ולדרום היה נותנו ומכניס לתוכם הרוחות ואין לך אומן יכול לעשות כן ובנם היה נכפף מאליו: דל עשר לאיגרא. לרחב אלא המשכן שהוא ״ אמות: לרבי יהודה. דאמר למעלה כלין עוביין של קרשים לכאלצע אין ממעטין ביריעות וכשפורשין לרחב המשכן וטפלות תשע אמות לצפון ומכסין ט׳ אמות לקרשים מבחוץ ואמה של אדנים מגולה שהאדנים גבהן אמה ואמולין הם והקרשים מרוחין למטה בחמצע אלי אמה רחב בגובה אמה ונשאר אלי אמה לכאן ואלי אמה לכאן והן שתי ידות לקרש האחד [ד] ומחסר מן הידות מבחוץ ומשני צדיהן לרוחב על עובי דופני האדן כשנעוץ שתי הידות בשני אדנים כדי שיהיו הקרשים תכופות ומשולבות אשה אל אחותה ולא יהא עובי האדן מפסיק ביניהן: לרבי נחמיה. דאמר אף מלמעלן עוביין אמה ממעט עובי הקרשים הדרומיות והצפוניות אמה לכאן ואמה לכאן בחורך היריעות ואינן נופלות אלא מ׳ אמות לכל לד: מיגליא אמה מן הקרשים. חוץ לאדנים ואמה לאדנים: שדי פותייהו לאורכא דמשכן. לאחר שחברו ה׳ יריעות לבד וכל אחת ד׳ אמות רחב הרי כ׳ אמות וכנגדן במחברת השנית שהיא של ה׳ יריעות הרי מ׳ ל׳ מהן הויין גג למשכן לאורכו ועשר העודפות: לרבי יהודה. דאמר אין עובי הקרשים שבמערב ממעטן בהו ממלא היו״ד אמות כולן תלויות ומכוסות כל ״ אמות של אורך הקרש הרי אף האדנים של לד מערב מכוסין: ועשית יריעות עזים. אלו יריעות עליונות הסרוסות על יריעות התחתונות העליונות קרויות אהל כלומר לגג ומכסה והתחתונות קרויות משכן עצמו שהן לגוי מכלת וארגמן ותולעת שני: מיכסיא אמה דאדנים. שנאחרת מגולה מן התחתונות יכסוה [ט] העליונות: לרבי נחמיה מיגליא אמה דאדנים. ועודפה של יריעה זו הולרך לכסות אמה דקרשים אלא כסוה התחתונות: בעודף. שיריעות האהל עודפות על יריעות המשכן ב׳ אמות יהיה סרוח על כיסוי התחתונות לכסות מה שלא כיסוהו: ארבעים וארבע. דל״א יריעות היו: תרתי דכפלא. שהיה נוטה רוחב אלי יריעה על רוח מזרחית שלא היו שם קרשים שהוא פתח למשכן ואין שם אלא מסך פרוס כמו ולון דכתיב [ט] ועשית מסך לפתח האהל וגו׳: בשלמא לרבי יהודה. דאמר עובי הקרשים לא ממעט ביריעות היינו דכתיב [ג] אלי היריעה העודפת בעליונות יותר מן התחתונות תסרח על אחורי המשכן סרוח על כל אורך הקרשים והאדנים של מערב ונגררת באחר: מאי תסרח. אמה אחת נגררת ותו לא שהרי עובי הקרשים מיעט בה אמה: מחברותיה. אלי היריעה סרוחה מחברותיה אמה ממנה לכסות האדנים ואמה נגררת: ושיפוליה. שולי בגדיה כך היתה יריעה של אחריו נגררת באחר: חרוצים. כמו שפירשתי אלי אמה בחמצע רחבן מלמטה בגובה אמה ונשארין הידות לכאן ולכאן וגם הם חרוצים מבחוץ כשיעור עובי דופן האדן ברחב ובגובה אמה על האדן ברוכב על האדן שיהו משולבות קרש עלי [יא] קרש ולא יפסיק עובי שני האדנים ביניהם: וחלולים היו האדנים. שבאותו חלל היו מוקעין ידות הקרשים: ונראין

מקורה בזמן שאין על העגלה קרשים אלא אטבי בלבד פירוש עגלה זו עשויה ב׳ קודות ארוכות ורב׳ קצרות בראשיהן כגון מלבנות המטה והאמצע מגולה ומניחין באמצעה לרחבה קורה יוצאה חוץ לעגלה ב׳ אמות ומחצה מזה הצד וב׳ אמות ומחצה מן הצד האחר ומכניסין האופנים בראשי הקורה היוצאות חוץ לעגלה ומטעינין ע״ג העגלה הקרשים תחתיים שניים ושלישים ועוד בארבעה מקצועי העגלה ד׳ עצים ארוכים קבועים ועומדים כמין כנופי המטה וראשיהן משופעין ואחורי שמטעינין העגלה מביאין ד׳ קרשים רחבין כשיעור שפתים ונקראין אטבי שנים מהן ארוכים כאורך העגלה וב׳ מהן קצרים בראשו ב׳ נקבים בכל אחד ונקב בראשו ב׳ נקבים בכל אחד ואחד ומכניס אלו הקרשים נקביה בראשי העצים העומדים כמין כנופי הארוכין לאורך העגלה והקצרים לרוחב העגלה ונמצאו אלו העצים הנקראים אטבי כמין מסגרות ומצאו העצים העומדין בארבעת מקצועי העגלה כמין קורות מחזיקין הקרשים שלא ישמטו לא לארכן ולא לרחבן והן כמין מסגרות בעד הקרשים מכל הצד ואלמלא האטבי היו הקרשים דחוקין העצים שופלין ויש מי שעושין אטבי הללו מן ברזל כענין שפרשנו. וכיון שפירק רב כהנא באטבי הקשו אלא מגולה ואטבי עליה והלא אטבי לא נעשו אלא להנתן על גבי עגלה שעתה ובעת שהיא טעונה מקורה היא ונרחה רב כהנא. ותיקגמא שמואל ביתדות. פ״ יתדות שנים שלשה רחבות כמו שפה אגודות בעגלה שנמצא בין יתד ליתד כמו אמה

חשק שלמה על רבינו חננאל

מסורת הש״ס עם הוספות

ה) ויקרא כו ה, ג) שמות כו לו, ג) שמות כו יב, ד) מלכים א׳ ו ב, ה) פ״א ה״ו.

גליון הש״ס

גמ׳ שדי פותייהו. ע״ל דף כמ ע״א תוס׳ ד״ה ואין קרשים:

תורה אור השלם

א) וַיְהִיוּ תֹאֲמִם מִלְּמַטָּה וְיַחְדָּו יִהְיוּ תֹמִּים עַל רֹאשׁוֹ אֶל הַטַּבְּעֹת הָאֶחָת כֵּן יִהְיֶה לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת יִהְיוּ:
[שמות כו, כד]

ב) וַיַּעֲמֹדוּ הַמַּיִם הַיְרִדֵים מִלְּמַעְלָה קָמוּ נֵד אֶחָד הַרְחֵק מְאֹד מֵאֲדָם הָעִיר אֲשֶׁר מִצַּד צָרְתָן וְהַיְרִדִים עַל יַם הָעֲרָבָה יָם הַמֶּלַח תַּמּוּ נִכְרְתוּ וְהָעָם עָבְרוּ נֶגֶד יְרִיחוֹ: [יהושע ג, טז]

ג) וּלְיַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָּה תַּעֲשֶׂה שִׁשָּׁה קְרָשִׁים: וּשְׁנֵי קְרָשִׁים תַּעֲשֶׂה לִמְקַצֹעֹת הַמִּשְׁכָּן בַּיַּרְכָתָיִם:
[שמות כו, כב-כג]

ד) וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבָּרֵחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה:
[שמות כו, כח]

ה) וְאֶת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי כְּרֻבִים מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב תַּעֲשֶׂה אֹתָם: אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לְכָל הַיְרִיעֹת:
[שמות כו, א-ב]

ו) וְעָשִׂיתָ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל הַמִּשְׁכָּן עֶשְׂתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת תַּעֲשֶׂה אֹתָם: אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה הָאַחַת מִדָּה אַחַת לְעַשְׁתֵּי יְרִיעֹת:
[שמות כו, ז-ח]

ז) וְהָאֲמָה מִזֶּה וְהָאַמָּה מִזֶּה בָּעֹדֶף בְּאֹרֶךְ יְרִיעֹת הָאֹהֶל יִהְיֶה סָרוּחַ עַל צִדֵּי הַמִּשְׁכָּן מִזֶּה וּמִזֶּה לְכַסֹּתוֹ:
[שמות כו, יז]

ח) וְחִבַּרְתָּ אֶת חֲמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְכָפַלְתָּ אֶת הַיְרִיעָה הַשִּׁשִּׁית אֶל מוּל פְּנֵי הָאֹהֶל:
[שמות כו, ט]

ט) וְסָרַח הָעֹדֶף בִּיְרִיעַת הָאֹהֶל חֲצִי הַיְרִיעָה הָעֹדֶפֶת תִּסְרַח עַל אֲחֹרֵי הַמִּשְׁכָּן:
[שמות כו, יב]

הגהות וציונים

ה) נגדסת הערוך טריז לשון פרסי הוא דבר שרחב ומתקצר והולך למעלה] (גליון): 3) כפי הנראה יש להוסיף וגו׳: ג) נדע״ל של שלש שלש (רש״ש ע״י״ש שמפרש גם הגי׳ שלפנינו): ד) הפנימיים (רש״ש, וכ״ה בכת״י): ה) וכיסוה (דפו״י): ו) צ״ל אל קרש (גליון) וכ״ה בדפו״י: ז) ע״ין שפת אמת בשם ספר קנאת סופרים קצת שינוי גיר׳ בתוס׳: ח) דבור זה שייך קודם ד״ה דל: